

Rezerwaty przyrody

W stanie posiadania nadleśnictwa znajduje się 6 rezerwatów przyrody.

1. Rezerwat Brzęki im. Zygmunta Czubińskiego objęty ochroną czynną o powierzchni ogólnej 102,21 ha utworzono na podstawie Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 26 marca 1975r. w celu zachowania fragmentu lasu grądowego z udziałem brekinii i domieszką buka. Rezerwat stanowi wyspę lasu liściastego położoną wśród rozległych borów sosnowych z najbogatszym w Polsce stanowiskiem brekinii.

Największą powierzchnię zajmują w rezerwacie zbiorowiska grądu subkontynentalnego zróżnicowanego na trzy podzespoły: z czyścem leśnym, typowy i z trzcinnikiem leśnym; na niewielkiej powierzchni występuje bór świeży.

2. Rezerwat Dury objęty ochroną ścisłą o powierzchni ogólnej 12,59 ha utworzono na podstawie Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 26 marca 1975r. w celu zachowania rzadkich zespołów roślinności wodnej i torfowiskowo-bagiennej. Rezerwat obejmuje 5 oddzielnych obniżen powytopiskowych (1-3 ha) wypełnionych wodami dystroficznych jezior i torfami. W zdecydowanej przewadze występują gleby torfowe torfowisk wysokich, a dominującym zbiorowiskiem leśnym jest bór sosnowy bagienny z sosną pospolitą z udziałem brzozy brodawkowatej i brzozy omszonej.

3. Rezerwat Jezioro Łyse objęty ochroną ścisłą- 5,58 ha oraz czynną – 14,68 ha o powierzchni ogólnej 20,26 ha utworzono na podstawie Rozporządzenia nr 24/2006 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 lutego 2006r. Celem ochrony w rezerwacie jest zabezpieczenie i zachowanie cennych ekosystemów wodno-błotnych (z zespołem mszarnym przygielki białej) i boru bagiennego z charakterystycznymi i chronionymi gatunkami roślin np. torfowce, rosiczka pośrednia, widłaczek torfowy i inne.

4. Rezerwat Kuźnica objęty ochroną czynną o powierzchni ogólnej 7,27 ha utworzony na podstawie Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 3 maja 1965r. w celu zachowania fragmentu boru bagiennego z sukcesywnie zarastającym jeziorem. Wśród starodrzewia sosnowego dominują zbiorowiska boru sosnowego bagiennego, brzeziny bagiennnej występują ponadto niewielkie fragmenty pomorskiego lasu bukowo- dębowego i grądu subkontynentalnego. Spośród roślin chronionych w runie występuje m. in. bagno zwyczajne, torfowce i inne.

5. Rezerwat Miedzno objęty ochroną czynną o powierzchni ogólnej 88,52 ha utworzono na podstawie Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z 4 listopada 1968r. w celu zachowania ze względów naukowych i dydaktycznych miejsc lęgowych i żerowisk ptaków błotnych i wodnych. Rezerwat położony jest w dolinie rzeki Sobiny z wodami jeziora Miedzno o zmiennym poziomie przecinającej kompleks leśny z północy na południe zatorfioną rynną szerokości od kilkudziesięciu do kilkuset metrów, a otoczenie rezerwatu stanowią lasy głównego kompleksu leśnego. Zbiorowisko olsu porzeczkowego jest dominującym zbiorowiskiem leśnym występującym w rezerwacie, a warstwę drzew tworzy olcha czarna z domieszką brzozy omszonej, warstwę krzewów tworzy przede wszystkim kruszyna pospolita, rzadziej wierzba szara. Niewielkie powierzchnie zajmują leśne zbiorowiska boru sosnowego bagiennego i olsu torfowcowego.

6. Rezerwat ścisły Osiny objęty ochroną ścisłą o powierzchni ogólnej 21,63 ha (w tym 19,77 ha w stanie posiadania Nadleśnictwa Osie) utworzony na podstawie Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z 26 stycznia 1962r. w celu zachowania śródleśnego torfowiska wysokiego z charakterystycznym zespołem roślinności torfowiskowo- bagiennej. Przeważający obszar rezerwatu zajmują torfowiska wysokie i przejściowe, a występujące drzewostany tworzy głównie olcha czarna, brzoza omszona i jednostkowo sosna pospolita. Zbiorowisko leśne zaliczono do zespołu olsu torfowcowego.

Parki krajobrazowe

Wdecki Park Krajobrazowy o powierzchni ogólnej 23786,39 ha (w tym 4609,12 ha powierzchnia otuliny) położony jest w siedmiu gminach i obejmuje swym zasięgiem lasy Nadleśnictw: Dąbrowa, Osie, Trzebciny, Zamrzenica. W stanie posiadania Nadleśnictwa Osie Wdecki Park Krajobrazowy zajmuje powierzchnię około 6710 ha.

Główną osią ekologiczną parku jest rzeka Wda wraz ze swoimi dolinami decydują o dużych walorach przyrodniczych i krajobrazowych omawianego obszaru. W wyniku spiętrzenia Wdy i zalania ujściowych odcinków jej dopływów powstał zbiornik zaporowy Żur. Lasy zajmują około 60% powierzchni parku.

Typowym elementem krajobrazu są jeziora rynnowe, np.: Miedzno oraz jeziora wytopiskowe np.: Dury.

Na obszarach leśnych dominują zbiorowiska borowe; na zboczach dolin wykształciły się grądy zboczowe, a w dnach dolin występują zbiorowiska łągow i olsów.

Zespół Parków Krajobrazowych Chełmińskiego i Nadwiślańskiego

Zespół obejmujący dwa parki krajobrazowe: Chełmiński i Nadwiślański o powierzchni ogólnej ponad 60 tys. ha utworzono na podstawie Zarządzenia nr 144/03 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 maja 2003 r. w sprawie Zespołów Parków Krajobrazowych Chełmińskiego i Nadwiślańskiego (1993). W stanie posiadania Nadleśnictwa Osie zajmuje powierzchnię około 167 (w obrębie Warlubie), na omawianym obszarze położony jest w części gmin Warlubie i Nowe. Ochroną objęto naturalny krajobraz doliny Wisły z zachowanymi naturalnymi ekosystemami, przyległymi do rzeki Wisły łąkami, starorzeczami, lasami łągowymi, stromymi skarpami, parowami porośniętymi grądami zboczowymi, roślinności kserotermiczną i zbiorowiskami zaroślowymi.

Pomniki przyrody

Na terenie Nadleśnictwa Osie znajdują się 32 pomniki przyrody. Przeważają pojedyncze drzewa (22szt); ponadto występuje 9 grup drzew oraz 1 głąz narzutowy.

Szczegółowy wykaz oraz charakterystykę pomników przyrody znajdujących się na obszarze nadleśnictwa uznanych przez organy ochrony przyrody wg aktów prawnych tworzących je przedstawiono we wzorze nr 5a, a pomniki przyrody projektowane we wzorze 5b (od s. 57 do s.74 Programu Ochrony Przyrody- w załączniku).

Użytki ekologiczne

Użytki ekologiczne to przede wszystkim bagna i torfowiska, a także naturalne zbiorniki wodne, śródleśne oczka wodne. Wykaz istniejących użytków ekologicznych przedstawiono w tabeli nr 7a. (od s.76 do s. 84 Programu Ochrony Przyrody- w załączniku).

Zespoły przyrodniczo- krajobrazowe

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy Dolina Rzeki Sobińska Struga o powierzchni ogólnej ok. 355 ha występuje na obszarze 3 leśnictw. Utworzono w celu zachowania ekosystemów z wieloma gatunkami roślin chronionych i rzadkich, a także dla zachowania wybitnych walorów krajobrazowych. Zbiorowiska leśne sąsiadujące z rzeką to przede wszystkim olsy i grądy z obszarami źródliskowymi. Spośród roślin chronionych występują m.in. wawrzynek wilczełyko, lilia złotogłów, kruszczyk błotny, listera jajowata, zachyłka oszczepowata, zachyłka trójkątna.

Obszar chronionego krajobrazu

Wschodni Obszar Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich

Utworzony w celu zachowania różnorodności biologicznej siedlisk Kompleksu Borów Tucholskich. Lasy stanowią około 84% powierzchni. W stanie posiadania nadleśnictwa obejmuje grunty o powierzchni 8420 ha. Do obszarów strefą ciszy należą jeziora: Łąkosz, Radodzierz, Zbiornik Żur, Zbiornik Gródek. W terytorialnym zasięgu działania nadleśnictwa znajduje się Wschodni Obszar Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich funkcjonujący na podstawie następującego aktu prawnego: Uchwała nr X/231/15 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 24 sierpnia 2015 r. (Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 25 sierpnia 2015 r., poz. 2552).

Obszary Natura 2000

Na podstawie Ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. nr 92 z dnia 30 kwietnia 2004 r., poz. 880 ze zmianami) wyznaczono formy ochrony przyrody. W granicach zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa Osie są to:

- Obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO):
  - Dolina Dolnej Wisły – kod obszaru PLB 040003
  - Bory Tucholskie – kod obszaru PLB 220009

wyznaczone na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 marca zmieniającego rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. z 30 marca 2012r. poz. 358).

- Obszary mające znaczenie dla Wspólnoty (OZW) dotyczące siedlisk przyrodniczych wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43 EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (tzw. dyrektywa siedliskowa) oraz zatwierdzone Decyzją Wykonawczą Komisji (UE) z dnia 26

listopada 2015 r. w sprawie przyjęcia dziewiątego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny notyfikowana jako dokument nr C)2015) 8191 (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej z nią 23 grudnia 2015 r., poz. L338/34 PL):

- Sandr Wdy- kod obszaru PLH 040017
- Krzewiny – kod obszaru PLH 040022

Zestawienie przedmiotów ochrony, dla których wyznaczono obszary Natura 2000 na gruntach nadleśnictwa przedstawia tabela XXII s. 52-55 Programu Ochrony Przyrody- w załączniku.